

Περίληψη των κυριότερων προνοιών του προτεινόμενου Νομοσχεδίου με τίτλο “Ο περί Προστασίας από Ιονίζουσες Ακτινοβολίες και Πυρηνικής και Ραδιολογικής Ασφάλειας και Προστασίας Νόμος του 2017” και των προτεινόμενων Κανονισμών με τίτλο “Οι περί Προστασίας από Ιονίζουσες Ακτινοβολίες και Πυρηνικής και Ραδιολογικής Ασφάλειας και Προστασίας (Καθορισμός Βασικών Προτύπων Ασφαλείας για την Προστασία από τους Κινδύνους που προκύπτουν από Ιονίζουσες Ακτινοβολίες) Κανονισμοί του 2017”

1. Σκοπός του προτεινόμενου Νομοσχεδίου και Κανονισμών είναι η εναρμόνιση του Κυπριακού Δικαίου με την “Οδηγία 2013/59/Ευρατόμ του Συμβουλίου της 5ης Δεκεμβρίου 2013 για τον καθορισμό βασικών προτύπων ασφαλείας για την προστασία από τους κινδύνους που προκύπτουν από ιονίζουσες ακτινοβολίες και την κατάργηση των οδηγιών 89/618/Ευρατόμ, 90/641/Ευρατόμ, 96/29/Ευρατόμ, 97/43/Ευρατόμ και 2003/122/Ευρατόμ”.
2. Το μεγαλύτερο μέρος του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου για ακτινοπροστασία και πυρηνική και ραδιολογική ασφάλεια στην Κύπρο αποτελεί προϊόν εναρμόνισης με τις πέντε πιο πάνω οδηγίες οι οποίες καταργούνται με την οδηγία 2013/59/Ευρατόμ και, συνεπώς, τα δύο προτεινόμενα νομοθετήματα τροποποιούν και αντικαθιστούν τις αντίστοιχες υφιστάμενες νομοθετικές πρόνοιες στο Κυπριακό Δίκαιο.
3. Επιπρόσθετα, κρίθηκε σκόπιμο όπως, κατά την παρούσα τροποποίηση και αντικατάσταση της υφιστάμενης νομοθεσίας, ενσωματωθούν πρόνοιες οι οποίες εναρμονίζουν τη νομοθεσία αυτή με τα πρότυπα ασφαλείας του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας (Generic Safety Requirements), όπως επίσης και με τις παρατηρήσεις/εισηγήσεις της ομάδας ομοτίμων της διεθνούς αξιολόγησης της αρμόδιας αρχής και του συστήματος ακτινοπροστασίας και πυρηνικής/ραδιολογικής ασφαλείας της Κύπρου που πραγματοποιήθηκε στο διάστημα 13-22 Φεβρουαρίου 2017.
4. Η προθεσμία για μεταφορά της Οδηγίας αυτής στο Κυπριακό Δίκαιο λήγει στις 6.2.2018.
5. Ο νέος Νόμος και οι Κανονισμοί θα εφαρμόζονται σε κάθε κατάσταση σχεδιασμένης ή υφιστάμενης έκθεσης και σε κάθε κατάσταση έκθεσης έκτακτης ανάγκης που συνεπάγεται ή ενδέχεται να συνεπάγεται κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία λόγω έκθεσης σε ιονίζουσες ακτινοβολίες, ο οποίος δεν δύναται να παραβλεφθεί από απόψεως ακτινοπροστασίας, ή όσον αφορά την προστασία του περιβάλλοντος, εφόσον αποσκοπεί στην μακροπρόθεσμη προστασία της ανθρώπινης υγείας.
6. Ειδικότερα, η προτεινόμενη νομοθεσία θα εφαρμόζεται:
 - στην κατασκευή, παραγωγή, επεξεργασία, χειρισμό, διάθεση, χρήση, αποθήκευση, κατοχή, μεταφορά, εισαγωγή και εξαγωγή ραδιενεργών υλικών, γεννητριών ακτινοβολίας ή επιταχυντών, σε όλα τα στάδια επιχειρησιακής περιόδου ζωής εγκαταστάσεων,
 - στην κατασκευή και τη λειτουργία ηλεκτρολογικού εξοπλισμού που εκπέμπει ιονίζουσα ακτινοβολία,
 - στις ανθρώπινες δραστηριότητες με παρουσία φυσικών πηγών ακτινοβολίας που οδηγούν σε σημαντική αύξηση της έκθεσης των εργαζομένων ή του κοινού, όπως της έκθεσης προσωπικού αεροσκαφών και διαστημικών οχημάτων στην κοσμική ακτινοβολία σε πτήσεις ή στο διάστημα,
 - στην έκθεση από ραδονίου εντός των κτιρίων και στην εξωτερική έκθεση σε ακτινοβολία γάμμα από οικοδομικά υλικά,
 - στη διαχείριση καταστάσεων έκθεσης έκτακτης ανάγκης που απαιτούν μέτρα για την προστασία του κοινού και των εργαζομένων.
7. Το προτεινόμενο Νομοσχέδιο και οι Κανονισμοί δεν θα εφαρμόζονται:
 - στην έκθεση από τα φυσιολογικά επίπεδα ακτινοβολίας, όπως είναι τα ραδιονουκλίδια που περιέχονται στο ανθρώπινο σώμα και στην κοσμική ακτινοβολία που επικρατεί στο επίπεδο του εδάφους·

- στην έκθεση των μελών του κοινού ή των εργαζόμενων, πέραν του προσωπικού αεροσκαφών και διαστημικών οχημάτων, στην κοσμική ακτινοβολία σε πτήσεις ή στο διάστημα·
- στην υπέργεια έκθεση στα ραδιονουκλίδια που ενυπάρχουν στον αδιατάρακτο στερεό φλοιό της γης·
- στις στρατιωτικές πυρηνικές εγκαταστάσεις·

8. Αρμόδια αρχή για τη διεκπεραίωση των αρμοδιοτήτων, καθηκόντων και υποχρεώσεων που απορρέουν από την εφαρμογή της προτεινόμενης νομοθεσίας θα είναι ο Υπουργός Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

9. Το προτεινόμενο Νομοσχέδιο προνοεί κυρίως για:

- (i) τη θέσπιση και διατήρηση εθνικού νομικού, ρυθμιστικού και οργανωτικού πλαισίου για όλα τα θέματα εφαρμογής του Νόμου, περιλαμβανόμενης της προστασίας από ιονίζουσες ακτινοβολίες και της ασφάλειας εγκαταστάσεων·
- (ii) τη διασφάλιση της ουσιαστικής ανεξαρτησίας της αρμόδιας αρχής έναντι αθέμιτου επηρεασμού στη ρυθμιστική λειτουργία της και κατά τη λήψη των ρυθμιστικών αποφάσεων της και για την ανάθεση ρυθμιστικών καθηκόντων και τη λειτουργία της αρμόδιας αρχής (λειτουργικός διαχωρισμός, λήψη ρυθμιστικών αποφάσεων, σύγκρουση συμφερόντων, απασχολούμενο προσωπικό, πιστώσεις κονδυλίων, σύστημα διαχείρισης κ.λπ.)·
- (iii) την ίδρυση, σκοπό και καθήκοντα και εξουσίες της Υπηρεσίας Ελέγχου και Επιθεώρησης για Ακτινοβολίες·
- (iv) την εφαρμογή κλιμακούμενης προσέγγισης στον ρυθμιστικό έλεγχο·
- (v) την καθιέρωση ενός συστήματος ρυθμιστικού ελέγχου υπό τη μορφή γνωστοποίησης (notification) ή παραχώρησης έγκρισης (authorisation), μέσω καταχώρησης (registration) ή αδειοδότησης (licensing)·
- (vi) τη λειτουργία της Τεχνικής Επιτροπής Αδειοδότησης·
- (vii) την καθιέρωση ενός συστήματος επιθεώρησης, εξέτασης και αξιολόγησης και ενεργειών επιβολής για σκοπούς ελέγχου συμμόρφωσης των επιχειρήσεων·
- (viii) τον διορισμό Αρχιεπιθεωρητή, Επιθεωρητών και Συμβούλων και τις εξουσίες του Αρχιεπιθεωρητή και των Επιθεωρητών·
- (ix) αδικήματα και ποινές·
- (x) την απαγόρευση πρακτικών και την εξαίρεση ή αποδέσμευση από τον ρυθμιστικό έλεγχο·
- (xi) τον προσδιορισμό πρακτικών που περιλαμβάνουν φυσικά ραδιενεργά υλικά·
- (xii) τις διαδικασίες που αφορούν εγκρίσεις (επισύναψη όρων, απαιτήσεων ή προϋποθέσεων, μεταβίβαση, ανάκληση, επιστροφή, διαφοροποίηση, ακύρωση, δημοσιοποίηση λήψης αίτησης, ενστάσεις, τέλη κ.λπ.)·
- (xiii) τις γενικές αρχές ακτινοπροστασίας (αιτιολόγηση πρακτικών, βελτιστοποίηση και περιορισμός των δόσεων ακτινοβολίας)·
- (xiv) την πρωταρχική ευθύνη για την ασφάλεια και την ακτινοπροστασία και τις υποχρεώσεις των επιχειρήσεων·

- (xv) την αναγνώριση υπηρεσιών και εμπειρογνομόνων·
- (xvi) την καθιέρωση συστήματος ανάπτυξης της εμπειρογνομοσύνης και των δεξιοτήτων·
- (xvii) τη διαφάνεια και την παροχή ενημέρωσης προς το κοινό·
- (xviii) την υποβολή εκθέσεων προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή·
- (xix) τις αξιολογήσεις της αρμόδιας αρχής και του εθνικού πλαισίου ασφάλειας και ακτινοπροστασίας από ομοτίμους·
- (xx) τη δημιουργία συστήματος διαχείρισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, περιλαμβανομένου σχεδίου ή σχεδίων ετοιμότητας και απόκρισης σε πυρηνικά ή ραδιολογικά περιστατικά·
- (xxi) τη θέσπιση προγραμμάτων και στρατηγικών διαχείρισης για τις καταστάσεις υφιστάμενης έκθεσης, περιλαμβανομένου σχεδίου δράσης για το ραδόνιο·
- (xxii) την εξουσία του Υπουργικού Συμβουλίου να εκδίδει Κανονισμούς·
- (xxiii) τη σύσταση και λειτουργία του Συμβουλίου Ακτινοπροστασίας και Πυρηνικής Ασφάλειας·
- (xxiv) την κατάργηση της υφιστάμενης σχετικής νομοθεσίας·
- (xxv) μεταβατικές διατάξεις από το υπό κατάργηση νομοθετικό πλαίσιο στο προτεινόμενο.

10. Οι προτεινόμενοι Κανονισμοί, οι οποίοι αποτελούνται από εννέα μέρη και δεκατέσσερις πίνακες, προνοούν κυρίως για:

- (i) τη θέσπιση συστήματος ακτινοπροστασίας, αποτελούμενου από περιοριστικά επίπεδα δόσεων, επίπεδα αναφοράς και όρια δόσεων και από ειδικές διατάξεις για την προστασία των μαθητευόμενων και σπουδαστών και των εγκύων και γαλουχουσών εργαζόμενων.
- (ii) τις απαιτήσεις εκπαίδευσης και κατάρτισης εκτιθέμενων εργαζόμενων, εργαζόμενων που ενδέχεται να εκτίθενται σε έκθετες πηγές, εργαζόμενων έκτακτης ανάγκης και στο πεδίο της ιατρικής έκθεσης.
- (iii) την αιτιολόγηση και απαγόρευση πρακτικών, περιλαμβανόμενων πρακτικών που αφορούν καταναλωτικά αγαθά και πρακτικών που περιλαμβάνουν εκούσια έκθεση ανθρώπων για λόγους μη ιατρικής απεικόνισης.
- (iv) τις ευθύνες και υποχρεώσεις των επιχειρήσεων και εργοδοτών σχετικά με την επαγγελματική έκθεση, περιλαμβανόμενων των υποχρεώσεων για παρακολούθηση και ταξινόμηση των χώρων εργασίας, ταξινόμηση των εκτιθέμενων εργαζόμενων και ατομική ακτινολογική παρακολούθηση, ιατρική παρακολούθηση, προστασία των εξωτερικών εργαζόμενων κ.ά.
- (v) τις ευθύνες και υποχρεώσεις των επιχειρήσεων και εργοδοτών στις ιατρικές εκθέσεις.
- (vi) την προστασία του κοινού και εκτίμηση των δόσεων που δέχεται το κοινό για τις εκθέσεις που αφορούν τα μέλη του κοινού, περιλαμβανόμενων διατάξεων για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, την έκθεση σε ραδόνιο μέσα σε κτίρια και την ακτινοβολία από οικοδομικά υλικά.

- (vii) τις γενικές ευθύνες της αρμόδιας αρχής και άλλες απαιτήσεις ρυθμιστικού ελέγχου, περιλαμβανόμενων διατάξεων για την αναγνώριση υπηρεσιών επαγγελματικής υγείας και δοσιμετρίας, εμπειρογνωμόνων ακτινοπροστασίας, ιατρικής φυσικής και υπεύθυνων ακτινοπροστασίας, απαιτήσεις για ανοικτές και κλειστές πηγές και ειδικά απαιτήσεις για τον έλεγχο κλειστών πηγών υψηλής ενεργότητας, διατάξεις για τον εντοπισμό, ανάκτηση, διαχείριση, έλεγχο και διάθεση έκθετων πηγών και ραδιενεργό μίανση των μετάλλων, καθώς και χρηματοοικονομική ασφάλεια για τις έκθετες πηγές.

Αύγουστος 2017

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ